

Bränningen

Medlemsblad för Söderhamns Kust- och skärgårdsförening

Nummer 1 2011

ÅRSMÖTE

Torsdagen den 17 mars

Kl 19.00

SMS-lokalen

Välkomna

Vi jobbar nu med att försöka få vår spis i Fiskaremuséet godkänd för eldning. Vid nästa adventskaffe, kanske vi kan koka kaffe på gammalt sätt genom att rosta bönorna själva.

HJÄLP OSS FÅ FLER MEDLEMMAR

Vi behöver bli fler, känner ni någon som kan vara intresserad så tag med dessa på årsmötet så får dom får ett smakprov på vår verksamhet.

Besök vår hemsida för aktuell information om vår Kust & Skärgård och om våra aktiviteter

www.skargardsforeningen.se

samt

www.musieleiden-soderhamn.se

Där samtliga museer i kommunen finns samlade

Söderhamns Kust & Skärgårdsförening

Ordförande

Lennart Andersson
lennart.andersson@soderhamn.com
0270-285539, 0270-33030, 070-8168411

Kassör

Barbro Olsson
barbro.olsson@soderhamn.com
0270-14915, 0270-60573, 073-0235755

Sekreterare

Hans Fryklund
hans.fryklund@soderhamn.com
0270-281108, 070-5424855

Övriga styrelsemedlemmar

Astrid Forslund, Björn Eriksson, Bengt Hedman, Johnny Andersson,
Björn Larsson, S-G Johansson:
Suppl: Stig Berglund, Tord Sundberg, Björn Hedman, Stig Hedman

Redaktion Bränningen

Lennart Andersson, Sture Claesson, Hans Fryklund

Hemsidor

www.skargardsforeningen.se www.svartsundsranan.se
www.museileden-soderhamn.se

E-post: info@skargardsforeningen.se

Kallelse till Årsmötet 2011 Torsdag den 17 mars kl 1900 SMS-lokalen

Dagordning
Verksamhetsbeskrivning
Ekonomirapport och budget
Revisorernas berättelse
Valfrågor
Verksamhetsplan 2009
Rapporter

Mötet inleds med musik av **Eilert Andersson**, som också är en de trogna utställarna i vårt Galleri Gäddan.

*20 st. av Skärgårdsförbundets representantskap
på Stålnäsexkursion*

Därefter blir det information om pågående projekt i vår Skärgård av Skärgårdssamordnare **Henrik Olsson**.

Som vanligt blir det även "fika" och lotterier.

Varmt Välkomna!

Hela årsberättelsen återfinns på vår websida
www.skargardsforeningen.se

Om Barkskeppet Blenda

En sammanställning gjord av Sture Claesson

På www.dibis.se finns i "Lars Brolins samling" bilden XBS 53A med barkskeppet Blenda. Hon byggdes på Stenåkersvarvet 1875-1877 av skeppsbyggmästare Råst. Blenda såldes 1898 till Norge och fick namnet "Baron Holberg".

*Barken
Blenda,
byggd vid
varvet i
Stenåker,
här vid kajen
i Stugsund.
Vilken ståt-
lig syn!*

*Mariehills
brädgård i
bakgrunden
på andra
sidan.*

Detta segelfartyg på 596 ton, som även kallades "Svenska blixten", på grund av sina erkänt goda seglingsegenskaper, hade många liv skulle man kunna säga. Många stormar har hon ridit ut under sin tid i rederi Johan Brolin & sons ägo och under befäl av bland andra sjökaptän Herman Mauritz Trapp, något som det även siades om i en dikt skriven till Blendas sjösättning, som återges i sin helhet sist i denna artikel.

Om Blendas resor och strapatser på världshaven har Håkan Nihlman forskat. I Medelpads Sjöhistoriska Förenings tidning "Lubrikatorn", redovisar han sitt digra forskningsmaterial om Blenda. På tre och en halv tätskrivna sidor finns år, dagar, tider, platser, frakter, människor och händelser, rörande Blenda, redovisade.

I några artiklar framöver återkommer jag i detta blad, liksom för en tid sedan, med benäget tillstånd av Håkan Nihlman, att återge och anpassa hans berättelse till det begränsade utrymme som finns till förfogande här.

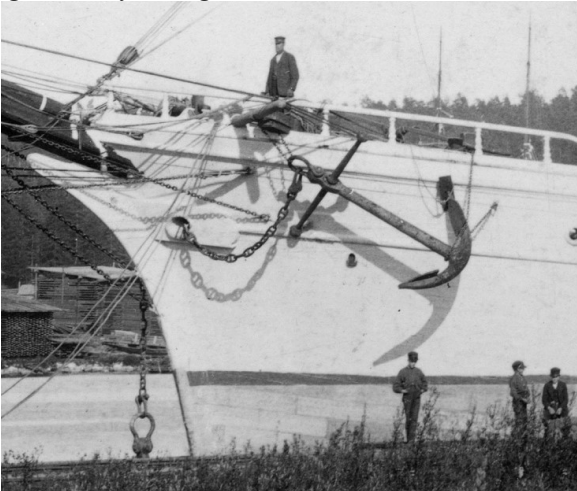
Hur såg då dagarna ut för Blenda sedan hon lämnat stapelbädden på Stenåkersvarvet den 30 juni 1877?. Jag citerar, nästan ordagrant, ur Håkan Nihlmans redovisning av Blendas första tid:

"I slutet av september 1877 gick Blenda från Söderhamn med en last bestående av bräder till Bristol och fortsatte från Bristol i barlast till grannstaden Cardiff för att lasta stenkol. Den 19/12 1877 utgick Blenda från Cardiff till Rio de

de Janeiro med stenkol och ankom Rio den 9/2 1878. Fortsatte den 18/3 barlastad till Callao, varifrån fartyget beordrades att gå till Pabellon de Pica för att där lasta guano. När fartyget var färdiglastat avseglade det den 18/10 till Gibraltar för order med guanolasten. Ankom Gibraltar den 12/1 1879 och beordrades här att lossa guanolasten i Valencia, dit fartyget kom den 20/1. Resorna fortsatte sedan med barlast från Valencia till Cardiff, stenkol till Rio de Janeiro, kaffe till New York, vete från New York till Rouen och barlast i retur. Ankom New York 3/11 1879. Från New York gick Blenda med majs till Great Yarmouth och sedan barlastad till Cardiff, dit fartyget kom den 26/1 1880.”

Här gör jag ett litet hopp i Nihlmans redogörelse, men Blenda ligger fortfarande i Cardiffs hamn när följande inträffar:

”Då Blenda jämte 62 st. andra seglare låg på Cardiffs redd i avvaktan på lastning bröt en fruktansvärd orkan ut. Kaptenerna hade då alla begivit sig iland för att vidtaga anstalter för att intaga last. Alla kaptenerna skyndade ned till stranden och ville ombord på sina fartyg, men detta visade sig vara omöjligt. Ingen roddare ville blottställa sig för en ögonblicklig död i de upprörda vågorna. De frikostigaste anbud avvisades. En amerikansk kapten erbjöd ett be-

Närbild på Blendas stäv, ankare och ankarkätting, som red ut orkanen på Cardiffs redd och räddade fartyget.

lopp motsvarande 900 kr. Emellertid började den ena kättingen efter den andra att ge vika och fartygen kom i drift. Somliga vräktes mot varandra, en del kastades av stormen och vågorna mot land. Andra drev ut mot havet. 24 st. smärre och 35 st. större fartyg lösslets på detta sätt av orkanen och blev alla mer eller mindre svårt tilltygade. Blott på fyra fartyg stod kättingarna mot stormbyns anlopp – bland dessa fyra befann sig Blenda.

Efter att ha ridit ut denna svåra prövning intog Blenda en stenkolslast

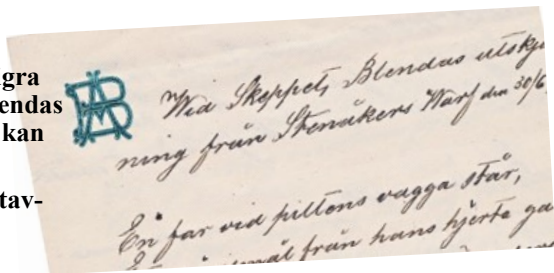
och avseglade 12/2 till Padang (i Indonesien). Därifrån återvände hon till Europa med en sockerlast destinerad till Queenstown för order.”

Slutar här för denna gång, men fler spännande händelser och fakta om Blenda finns beskrivna i Håkan Nihlmans forskning. Hoppas få återkomma till dessa i nästa nummer av Bränningen. Dikten vid sjösättningen kommer här.

Forts. nästa sida

Här är dikten, från Lars Brolins digra samlingar, som skrevs till barken Blendas sjösättning 1877. Signaturen "Ad" kan vara Adolf Wannberg.

Renskriven, men med bibehållen stavning, lyder den så här:

Wid Skeppet Blendas utskjutning från Stenåkers Warf den 30/6 1877.

*En far vid piltens vaggga står
Ett spörjsmål från hans hjerta går
Och denna menings göms deri
"Hvad skall av detta barnet bli?"*

*Man samma visa höra plär
Då gäst man på ett barndop är
Hos oss nu även spörjes så
För hvitklädd mö på böljan blå*

*För hård var bädden där hon låg
Hon vaggas helst af brusig våg
Hos Ågirs döttrar hedersgäst
Hon trifs i deras lekar bäst*

*Den leken blir nog allvarsam
Och svår när hindren bryta fram
I faddergåva dock hon fått
Ett namn med kraft i rågdadt mått*

*Ej nämns ett namn mer undransvärt
Ej göms ett minne mera kärt*

*Ån ungmön ifrån Värends bygd
Ån Blendas mod och hjeltedygd*

*Kanske din väg blir hennes lik
På strider och på segrar rik
Ej storm och böljor skola då
På Blenda någon bugt väl få*

*Som eken fast i hennes stam
Hon telja skall der hon går fram
Att kraften ifrån forna dar
Bor än i gamla Norden qvar*

*Snart svajar vimpeln ifrån topp
Och alla segel hissas opp
Som "barlast" då på färden tag
En hjertlig önskan från vårt lag:*

*Må på din väg kring jordens rund
Du jemt gå klar de dolda grund
Må lyckan såsom rorsman stå
Och våra elfvor skjuta på!*

Ad

NYTT OM VATTENSTÅND

Nu finns uppgifter om lokalt vattenstånd

(Orrskärskajen) på webben, gå till

<http://vivakarta.sjofartsverket.se/>

OBS första gången du går in så kanske du måste hämta en liten programsnutt, info finns på sidan.

Båtloppis

Plats: Vid Sjöräddningen i Stugsund

Lördag den 28 Maj kl. 11-15

Båtvänner kom och fynda bland båtlivsprylar.

Båtklubsmedlemmar kan sälja sina överblivna båtprylar.

Uppdaterad info kommer på www.halsingekusten.se

Bygglovssupport i Söderhamn HB

Vi hjälper Er med:

- Bygglov
- Bygganmälan
- Kvalitetsansvarig
- Kontrollplan
- CAD ritningar
- Juridisk support i bygglovsärenden

Tel. 070-656 16 44

info@bygglovssupport.se

www.bygglovssupport.se

Från Fiskarmuséet 1:a Advent

Det årliga återkommande arrangemanget med Adventkaffe lockade en hel del besökare. Det såldes en hel del bilder, de flesta ritade av Sture Claesson, våra populära receptvykort, skapade av Söderhamnskonstnärer var också eftertraktade.

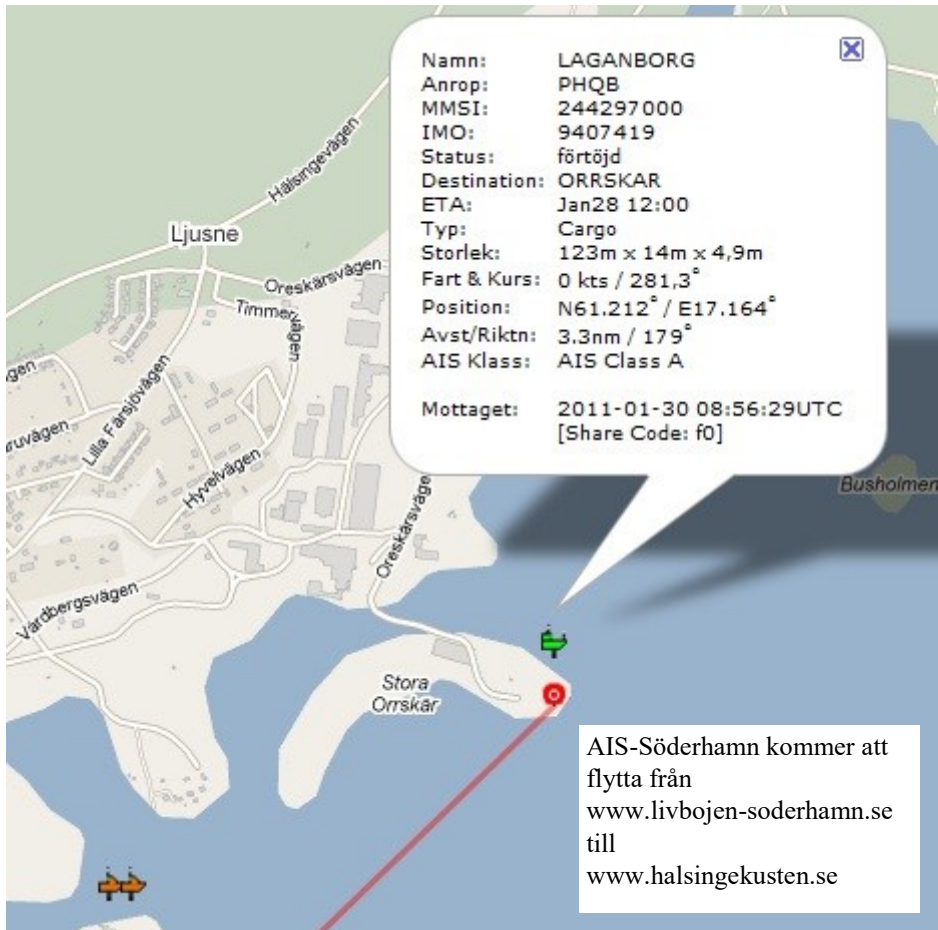

Sture Claesson visar och säljer bilder i Galleriet.

Lennart och Febe Svensson i fiskarköket

"Hur får man en man att göra sit-ups?" "Lägg fjärrkontrollen vid fötterna."

"Hur kan man se att en man planerar inför framtiden?" "Han köper två flak öl i stället för ett."

"Vad är det för likhet mellan blandfärs och en man?" "Båda är hälften svin och hälften nöt!"

"Var är det för skillnad mellan en ny äkta man och en ny hund?" "Det tar bara några månader att dressera hunden."

Inskickat av en av våra kvinnliga medlemmar....

FÅGELSJÖ GAMMELGÅRD Långt bort om Åa

Välkommen till Gammelgården

Bortom Åa - annorlunda och spännande upplevelser för hela familjen

Besök Gammelgården och upplev hur livet tedde sig för en välbärgad bondefamilj. Kliv in över tröskeln i den mäktiga gården från början av 1800-talet, där allt är bevarat sedan flera generationer tillbaka. Titta in i den gamla bössmedjan, begrunda drängstugan och härbret med de sju låsen, du kommer att förundras och överraskas. Kanske bakar man i bakstugan just den dagen.

Söderhamns Muséer arrangerar en Pingstresa

Följ med till Fågelsjö strax bortom Loos.

Pingstafton den 11 juni

En spännande och trevlig dag i västra Hälsingland.

Pris 440:-

Bussresa, två bussfika, guide och entré samt lunch.

Buss avgår från Köpmantorget kl 08.00

Anmälan till hans.fryklund@soderhamn.com alt.

0270-281108 eller 070-5424855

Först till kvarn.....

Söderhamn/F15 Flygmuseum, Söderhamns Muséum, Söderhamns Kust & Skärgårdsförening, Bergviks Industrimuseum, Klaverens Hus, Ljusne Muséum, Sandarne Kult, Wallviks Muséum.
Se www.museileden-soderhamn.se för kontaktuppgifter till respektive museum.

Br. Gräver AB

Trekammarbrunnar Dränering Snöröjning Husgrunder
Planering Skogsvägar Kabelarbeten VA-arbeten
Plattsättning Vägghållning Dikesrensning m.m.

KONTAKTA OSS FÖR MER INFO

Sjettene 228, 826 94 Norrala Tel: 0270-30184

www.brgraver.se

Göran: 070– 513 81 04 goran.graver@soderhamn.com

Lars: 070– 513 81 03 lars.graver@soderhamn.com

Magnus Åsell - skeppare, redare, pianomakare

Magnus Åsell var bondson från Gudmundrå. Han hade läshuvud och fick gå i skola i Härnösand men gick till sjöss i unga år och blev styrman i handelsflottan. Så träffade han en fiskarflicka från Söderhamn och blev sjökapten och borgare här 1789.

Åsell hade hus i Norra Kvarteret på Kyrkogatan. Det var stort nog att rymma både en växande familj och de olika sysslor han alltid hade - caféägare, skeppare, redare, pianobyggare och matematisk instrumentmakare. Han var inskriven i Härnösands sjömanshus, så vi kan följa hans utrikes resor. Till bl.a. England (Hull) och olika hamnar i Medelhavet. Aldrig försummade han att gå iland och studera de nymodiga hammacklaveren, och han måste ha köpt med sig ett och annat, för när han kom igång att bygga själv ca 1812, då han var i 50-årsåldern och gick iland för sista gången, vittnar hans egna instrument om att han haft en engelsk förlaga från 1790-talet. Sent på året 1817 ansökte han om privilegier på att bygga fortepianon, vilket Kommerskollegium i Stockholm beviljade honom tidigt på året 1818.

Bevarade instrument av Åsell visar att han börjat sin tillverkning innan han hade formellt tillstånd. Här i Klaverens Hus har vi fyra hammacklaver av honom:

Nr 59 från 1817

Nr 61 från 1817

Nr 73 från 1818

Nr 174 från 1828

Musik- och Teatermuseet i Stockholm har

Nr 70 från 1818

Nr 104 från 1821

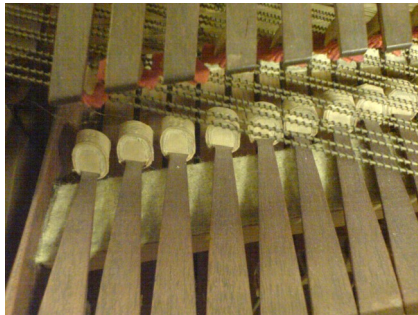
Nr 150 från 1824

I landsarkivet i Härnösand kan vi följa

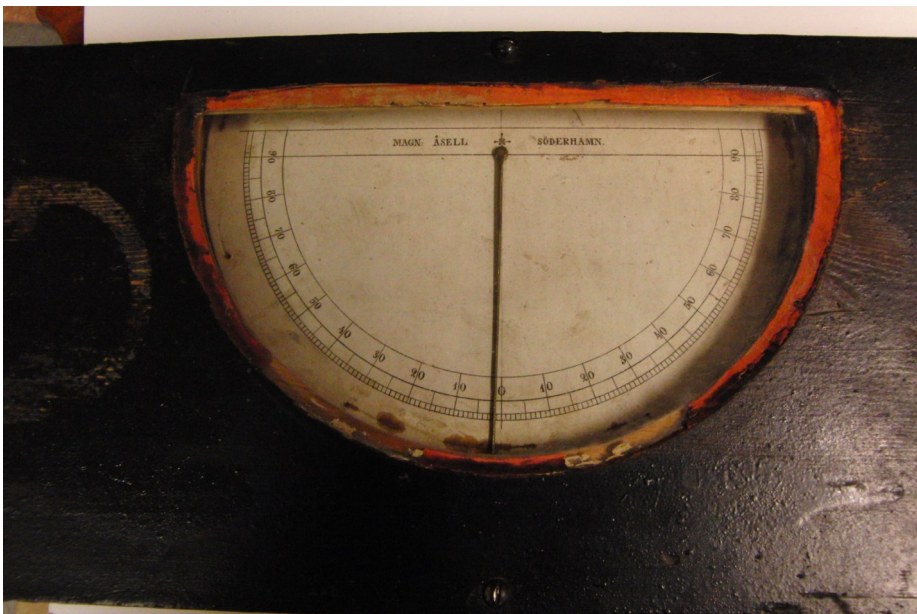
Åsells verkstad, hur många arbetare han

hade och vad han producerade. 1820-talets förra hälft var hans glansår, då verkstaden låg på topp. Men 1820-talet var också genombrottsåren för pianofortet i svenskt musikliv, då antalet nyetableringar fullkomligt exploderade och instrumentet snabbt spred sig även i landsorten. Som självlärd var Åsell en särpling i sin tid, som höll fast vid sin ungdoms ideal.

Så gick tiden om honom., när utvecklingen sköt fart under 1820-talets andra hälft och han fick konkurrens från stockholmsmakarna, som byggde i modern stil och följde modet. 1829 gjorde han sitt sista klaver. Troligen är det därefter som han gjort matematiska instrument. I Klaverens Hus har vi en inclinometer (lutningsmätare), som bl.a. fanns på fartyg för att kontrollera hur skeppet låg i vattnet. Föremålet är såvitt vi vet unikt. Dock är det som pionjär för hammarinstrumenten i Norrland vi skall se på och minnas Magnus Åsell.

Sammanställt av: Eva Helenius, Klaverens

Inklinometer, tillverkad av Magnus Åsell, användes i fartyg för att visa hur många graders slagsida fartyget hade.

DiBiS-bilden.

På www.dibis.se på nätet finns en databas med för närvarande ca 60 000 söderhamnsbilder. Du kan hjälpa till att identifiera bilder genom att skriva in om du känner igen en bild eller delar av en bild. Se nedan hur man gör!

En vinterbild när färjan mellan Mariehill och Stugsund fanns. Mannen i aktern på ekan är Alfred Björk, född 1891, farbror till Sigvard Björck, som äger denna bild XSF 72.

På vintern lades en flottbro ut, i det så kallade Stugsunds-hålet. Bron drogs åt sidan när fartyg

skulle passera. På sommaren färjades folk över med ekan. Den sista färjkarlen var Henrik Schönning i Mariehill.

Är det någon av läsarna som vet mer om denna färjetrafik, t.ex. årtal och episoder, så skriv in det på www.dibis.se. (**Gör så här:** När du kommit in på sidan klicka på knappen "sök", längst upp på sidan, och skriv XSF72 i rutan "bildnummer" lite längre ner på sidan. Då kommer bilden fram och du kan följa instruktionerna och skriva det du vet.)

Framtidens Skärgård, hur ser den ut?.....

Kust & Skärgårdsföreningen i samarbete med Studieförbundet, inbjuder till ett seminarium om vår Skärgårds framtid:

De frågor som kommer att belysas är

- Vatten & Avloppsfrågor
- Småskaliga energilösningar
- Hur är läget på fiskefronten
- Vad händer med Vindkraftsparken vid Storgrundet
- samt frågor som tas upp av deltagarna.

Seminarier är kostnadsfritt

Torsdagen den 14 April kl 1900
Kulturhuset Gröna Rummet

Dagordning 17 mars 2011, Kl. 19:00

§ 1 Val av Ordförande och Sekreterare för mötet

§ 2 Fråga om mötet är stadgeenligt utlyst.

§ 3 Val av två justeringsmän.

§ 4 Verksamhetsberättelsen

§ 5 Revisionsberättelsen

§ 6 Fråga om ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

§ 7 Val av Ordförande för kommande verksamhetsår.

§ 8 Val av 4 styrelseledamöter för en tid av 2 år

§ 9 Val av 4 styrelsesuppleanter för en tid av 1 år

§ 10 Val av 2 revisorer för ett år, samt två personliga ersättare för dessa.

§ 11 Val av 3 ledamöter i valberedningen på 1 år.

§ 12 Förslag till Verksamhetsplan och budget för verksamhetsåret 2011.

§ 13 Fastställande av Årsavgift

§ 13 Behandling av motioner som inlämnats till styrelsen.

§ 14 Anmälda frågor

§ 15 Avslutning

**Lennart Andersson
Ordf**

Bilden till vänster föreställer Sveriges största labyrint, eller Trojaborg, som det också heter, finns på Prästgrundet i Söderhamns skärgård. Är också Skärgårdsföreningens logotype.

Kust & Skärgårdsföreningens målsättning är att värna om kustens miljö och dess kulturarv. Detta gör vi bland annat genom att träffas måndagskvällar eller ibland på dagtid, i vår klubblokal Gäddan. Titta på vår hemsida under Aktuellt. Där finns våra träffar inlagda. Vi jobbar ibland praktiskt, ibland diskuterar vi händelser och historier. Skriver och katalogiserar, samt inte minst viktigt, tar en kopp kaffe och macka. Vi välkomnar alla som är intresserad av Skärgården och dess miljö.

"Framtiden tillhör dom som inte ser tillbaka."

- Svenskt ordspråk

Söderhamns Kust & Skärgårdsförening

Bg 5705-0700

Medlemsavgiften är 150:-